

Бойко Тетяна Леонтіївна

к.е.н., провідний бухгалтер з обліку основних фондів,
ТОВ «Лайфселл», tetyana.lb@gmail.com

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ: ПОТОЧНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ АКТИВІЗАЦІЇ

КОММЕРЦИАЛИЗАЦИЯ ИННОВАЦИЙ В УКРАИНЕ: ТЕКУЩЕЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ АКТИВИЗАЦИИ

COMMERCIALIZATION OF INNOVATIONS IN UKRAINE: CURRENT STATE AND PROSPECTS OF PROMOTION

Анотація. Охарактеризовано поточний стан і тенденції інноваційної діяльності в Україні. Визначено проблемні аспекти процесу комерціалізації інновацій і запропоновано шляхи підвищення його ефективності в контексті реалізації державної інноваційної політики.

Аннотация. Охарактеризованы текущее состояние и тенденции инновационной деятельности в Украине. Определены проблемные аспекты процесса коммерциализации инноваций и предложены пути повышения его эффективности в контексте реализации государственной инновационной политики.

Abstract. Current state and trends of innovation activity in Ukraine are characterized. Problem issues of the process of innovations commercialization are identified and the ways of improvement of its efficiency in the context of government innovation policy are proposed.

Сучасні тенденції розвитку економічних відносин, зокрема інтелектуалізація усіх аспектів діяльності, використання інформації та каналів її передачі як одного із факторів виробництва, перетворення знань на товар тощо, дозволяють впевнено стверджувати про перехід до нового типу господарювання — економіки знань, у якій одним із фундаментальних чинників забезпечення сталого зростання будь-якої країни, її конкурентоспроможності на міжнародній арені, високого рівня життя населення стають, у першу чергу, інноваційні процеси. Для України активізація інноваційної діяльності та комерціалізація її результатів також є пріоритетним аспектом політики перспективного розвитку.

На сьогоднішній день важливим є обґрунтування передумов формування ефективного механізму комерціалізації інновацій на макро- та мікрорівнях, у тому числі визначення ролі державної політики у стимулюванні інноваційного розвитку.

На теоретичному рівні термін «комерціалізація інновацій» достатньо вивчений, зокрема на основі технічного, інституційного, процесного, ринкового (маркетингового), проектного підходів [3, с. 13]. Узагальнюючи трактування даного поняття, вважаємо за доцільне розуміти під комерціалізацією інновацій сукупність дій з реалізації результатів науково-технічної діяльності з метою отримання прибутку.

Поточний стан інноваційної активності в Україні більшість фахівців визначають як незадовільний. Так, у рейтингу Глобального індексу інновацій у 2015 році Україні зайняла 64 місце серед 141 країни, у тому числі 84 — за субпоказником інноваційної віддачі [4]. Аналіз статистичної інформації щодо впровадження інновацій на вітчизняних промислових підприємствах за період з 2006 по 2014 рр. також свідчить про низький рівень їх комерціалізації (рис. 1). Окрім того, явно виражена тенденція до скорочення використання результатів виконаних досліджень і розробок з наступним виведенням їх на ринок. Частка реалізованої інноваційної продукції у 2014 році становила всього 2,5 % порівняно з показником 6,7 % у 2007 році при середніх значеннях для європейських країн 25—35 %.

Основними причинами зниження темпів інноваційного розвитку є: невизначеність засад державної політики та відсутність системного підходу щодо визначення її пріоритетів в інноваційній сфері; недосконалість законодавства в інноваційній сфері, відсутність механізму стимулювання до створення, виробництва та споживання інноваційної продукції; низька ефективність фінансових інструменту та механізму, а також виконання державних програм і здійснення заходів у інноваційній сфері; нескоординованість інвестиційної та інноваційної державної політики, розпорошеність відповідних фінансових ресурсів; невизначеність принципів і механізму публічно-приватного партнерства в інноваційній сфері, засад створення та функціонування технологічних платформ; відсутність ефективного механізму розподілу результатів інтелектуальної праці між винахідником, юридичною особою, в якій він працює, та державою; низький рівень міжнародного співробітництва в інноваційній сфері [1].

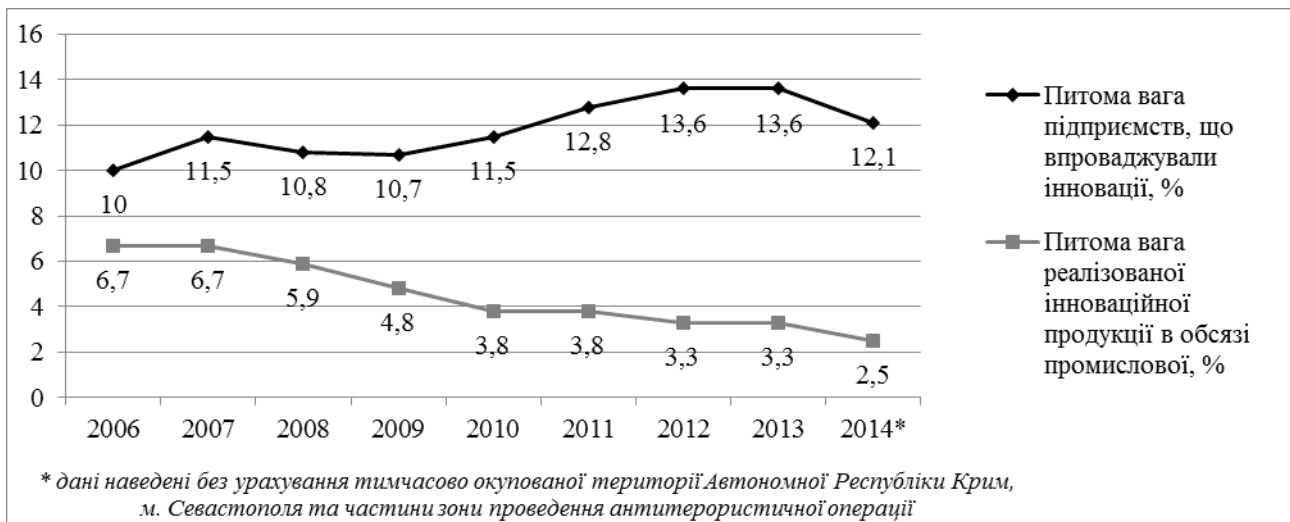

Рис. 1. Динаміка впровадження інновацій на промислових підприємствах України у 2006—2014 рр. (побудовано за [3])

Об'єктивно основним підґрунтям інноваційного розвитку країни є її державна політика. Особливо чітко дане твердження проявляється в сучасних вітчизняних реаліях (нестабільному курсі національної валюти, скороченню виробничих процесів, зростанню рівня спекулятивних продажів, згортанню інвестиційної діяльності), які нівелюють інтерес приватного бізнесу до вкладення коштів в інноваційну діяльність. У поточній ситуації тільки державна підтримка може дати необхідні стимули реальному сектору економіки до інвестування в розвиток і реалізацію нових ідей. Пріоритетними напрямками державної політики щодо підтримки інноваційної діяльності та комерціалізації її результатів, на нашу думку, повинні стати:

- *нормативно-правовий* (ефективне забезпечення реалізації прав інтелектуальної власності, сприятливе правове середовище, зближення вітчизняних і міжнародних стандартів сертифікації інновацій);
- *економічний* (податкове стимулювання, зовнішньоекономічна діяльність з просування нових продуктів на міжнародні ринки, створення можливостей для трансферу іноземних технологій, подолання корупційної складової);
- *фінансовий* (пряме фінансування пріоритетних інноваційних галузей, підприємств і проєктів);
- *освітній* (формування інноваційного світогляду на всіх ступенях здобуття освіти, стимулювання вищих навчальних закладів до інноваційної діяльності);
- *організаційний* (розробка програми пріоритетних напрямків фундаментальних НДДКР, створення банку ідей, підтримка технопарків і технополісів, дієва інфраструктура) тощо.

Таким чином, складна економіко-політична ситуація, непослідовна державна політика, відсутність чітких перспектив розвитку негативно впливають на інноваційну діяльність суб'єктів господарювання, що має наслідком низький рівень комерціалізації інновацій. Разом з тим, в Україні наявний значний людський капітал, тобто є потужна передумова для реалізації інноваційного потенціалу. Саме тому важливою є розробка й імплементація державної інноваційної політики з конкретним переліком заходів, які дозволять забезпечити інноваційний тип розвитку вітчизняної економіки, і, як результат, досягнути високого рівня конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародних ринках і підвищити якість життя населення.

Література

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України р від 10 вересня 2012 р. № 691- «Про схвалення Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері».
2. Бутко М. П. Комерціалізація результатів науково-технічної діяльності в умовах поглиблення інтеграційних процесів / М. П. Бутко, О. В. Попело // Проблеми і перспективи економіки та управління. — 2015. — № 1. — С. 7—20.
3. Державна служба статистики України / Наука, технології та інновації. — Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. The Global Innovation Index 2015. Effective Innovation Policies for Development [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/GII-2015-v5.pdf>